

Практична робота 9

Тема: Документація сортових посівів та насіння.

Мета роботи: ознайомитися з видами документації, що супроводжує сортові посіви та насіння, навчитися правильно оформлювати основні документи, а також набути практичних навичок ведення обліку в селекційній та насінницькій роботі.

Матеріали та обладнання: Зразки насіння різних культур; бланки документів (сертифікати, акти апробації, журнали обліку); нормативні документи України (ДСТУ, інструкції з насінництва); лінійка, ручка, калькулятор.

Література: Закон України «Про насіння і садивний матеріал»

ДСТУ з насінництва

Методичні рекомендації з апробації сортових посівів.

Спеціальна селекція польових культур: навч. посібн. Бугайов В.Д.,

Васильківський С.П., Власенко В.А. Біла Церква. 2010. 368с.

Сортові посіви є основою виробництва високоякісного насіння, яке забезпечує стабільність урожайності та відповідність сортових характеристик.

Для контролю якості насіння та підтвердження його походження ведеться спеціальна документація.

Документація в насінництві - це система офіційних записів і документів, що підтверджують:

- сортову належність рослин;
- посівні якості насіння;
- походження насінневого матеріалу;
- дотримання технології вирощування.

В Україні ця система регулюється законодавством у сфері насінництва та сертифікації.

Основні види документації

1. Польова документація

Ведеться безпосередньо під час вирощування культури.

До неї належать:

- журнал обліку польових робіт;
- схема розміщення ділянок;
- записи про попередники;
- дані про агротехнічні заходи.

Значення:

Дає змогу контролювати умови вирощування та оцінювати вплив факторів на якість насіння.

2. Акт апробації сортових посівів

Це основний документ, що підтверджує сортову чистоту посіву.

Містить:

- назву культури та сорту;
- площу посіву;
- результати обстеження;
- відсоток домішок;
- висновок про придатність посіву.

Апробація проводиться спеціалістами у визначені фази розвитку рослин.

3. Сертифікат на насіння

Офіційний документ, що підтверджує якість насіння.

Включає:

- ✓ категорію насіння (еліта, супереліта, репродукція);
- ✓ схожість;
- ✓ чистоту;
- ✓ масу 1000 насінин;
- ✓ вологість.

4. Свідоцтво про сортові якості

Підтверджує відповідність насіння певному сорту.

5. Журнал обліку насіння

Використовується для контролю руху насінневого матеріалу.

Фіксується:

- ✓ надходження;
- ✓ витрати;
- ✓ залишки;
- ✓ партії насіння.

Класифікація насіння за категоріями

Насіння поділяється на:

1. **Оригінальне** - отримане селекціонером
2. **Елітне** - високоякісне насіння для розмноження
3. **Репродукційне**-для товарного виробництва

Кожна категорія має свої вимоги до документації та контролю.

Порядок ведення документації

1. **Підготовка документів перед посівом**
 - перевірка сертифікатів;

- реєстрація партій насіння;
 - складання плану посівів.
- 2. Ведення записів під час вегетації**
- внесення даних про догляд за посівами;
 - фіксація погодних умов;
 - облік хвороб і шкідників.
- 3. Проведення апробації**
- оцінка сортової чистоти;
 - визначення домішок;
 - складання акту.
- 4. Післязбиральна документація**
- оформлення сертифікатів;
 - облік урожаю;
 - зберігання даних.

Практична частина

Завдання 1. Оформлення акту апробації

Умова: На полі площею 50 га вирощується сорт пшениці "Подолька". Під час обстеження виявлено 2% домішок інших сортів.

Необхідно:

1. Скласти акт апробації.
2. Зробити висновок щодо придатності посіву.

Висновок (приклад): Посів придатний для отримання репродукційного насіння, оскільки рівень домішок не перевищує допустимі норми.

Завдання 2. Аналіз якості насіння

Дано:

- схожість — 92%
- чистота — 98%
- вологість — 13%

Потрібно:

1. Оцінити якість насіння.
2. Визначити можливість використання для посіву.

Висновок:

Насіння відповідає стандартам і може використовуватися для посіву.

Завдання 3. Заповнення журналу обліку.

Скласти таблицю:

Дата	Назва культури	Кількість (кг)	Операція	Залишок
01.04	Ячмінь	1000	Надходження	1000
10.04	Ячмінь	300	Використано	700

Завдання 4. Визначення категорії насіння

Умова: Насіння отримане від елітного матеріалу другого року розмноження.

Відповідь: Це насіння належить до **першої репродукції**.

Завдання 5. Ситуаційне завдання

Під час перевірки виявлено відсутність сертифіката на партію насіння.

Питання:

- Чи можна використовувати це насіння?
- Які дії агронома?

Відповідь: Насіння використовувати не можна. Необхідно провести сертифікацію або замінити матеріал.

Контрольні питання

1. Що таке сортова чистота?
2. Які основні документи супроводжують насіння?
3. Для чого проводиться апробація?
4. Які показники визначають якість насіння?
5. Яка різниця між елітним і репродукційним насінням?

Висновок

У ході виконання практичної роботи було вивчено систему документації сортових посівів та насіння. Встановлено, що правильне ведення документації є ключовим фактором забезпечення якості насіннєвого матеріалу. Набуті навички дозволяють ефективно організувати контроль у селекційній та насінницькій діяльності.